

LBRIS

We know
books

**MARILE
SPERANȚE**

Charles Dickens

Traducere din limba engleză și note
CRISTINA JINGA

LITERA
București

Great Expectations
Charles Dickens

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Marile speranțe
Charles Dickens

Copyright © 2024 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mihaela Serea
Corector: Dorina Lipan
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DICKENS, CHARLES
Marile speranțe / Charles Dickens; trad. din lb. engleză
și note: Cristina Jinga – București: Litera, 2024
2 vol.
ISBN 978-630-342-132-2
Vol. 2 – 2024. – ISBN 978-630-342-131-5
I. Jinga, Cristina (trad.; note)
821.111

Capitolul XXIX

Dis-de-diminează, am fost în picioare și am ieșit din han. Era încă prea devreme ca să mă prezint la domnișoara Havisham, așa că am pornit să mă plimb pe câmp, în partea orașului în care locuia domnișoara Havisham – și care nu era aceeași cu partea unde locuia Joe, la care mi-am zis că o să mă duc a doua zi –, gândindu-mă la protectoarea mea și închipuindu-mi, în culori strălucitoare, planurile sale pentru mine.

Ea o adoptase pe Estella și, într-o oarecare măsură, mă adoptase și pe mine, așadar, nu se putea ca intenția ei să fi fost alta decât de a ne vedea împreună. Mie îmi rezerva misiunea de a renova casa căzută în paragină, de a face soarele să intre în încăperile întunecate, de a pune ceasurile în mișcare și de a aprinde focurile în vetrele reci, de a smulge pânzele de păianjen și de a stârpi gândacii – pe scurt, de a înfăptui toate faptele strălucite ale unui Făt-Frumos din poveste și de a mă căsători cu prințesa. M-am oprit puțin, să mă uit la casă, în trecere, la zidurile sale roase de cărămidă roșie, la ferestrele zidite și la iedera verde și viguroasă, care năpădisese până și hornurile șemineelor cu ramurile și vrejurile sale, de parcă niște brațe bătrâne și încolăcite ar fi ascuns cine știe ce taină prețioasă și ispititoare, al cărei erou eram eu. Era de la sine înțeles că Estella se afla la originea acestei taine, ea era însăși cheia misterului. Dar, cu toate că pusese o asemenea stăpânire

pe mine, cu toate că visurile și speranțele mele se înfiripau în jurul ei, cu toate că înrâurirea sa asupra copilăriei mele și asupra caracterului meu fusese atotputernică, nu o împodobeam, nici măcar în dimineața aceasta romantică, cu alte calități în afară de cele pe care le avea. Anume spun acest lucru acum pentru că acesta este firul călăuzitor după care voi putea fi urmărit prin bietul labirint al vieții mele. Din experiența mea, am aflat că noțiunea convențională de îndrăgostit nu poate fi întotdeauna adevărată. Adevărul adevărat este că, dacă o iubeam pe Estella așa cum poate iubi un om, o iubeam numai pentru că o găseam irezistibilă. Să fie limpede: am simțit, spre marele meu regret, prea adesea, ca să nu spun întotdeauna, că o iubeam în pofida rațiunii, în pofida făgăduielilor mele, în pofida liniștii, în pofida speranțelor, în pofida fericirii, în sfârșit, în pofida tuturor piedicilor de care m-aș fi putut lovi. Să fie limpede: n-o iubeam mai puțin din pricină că știam prea bine toate acestea, iar faptul că le știam nu mă putea opri s-o iubesc mai puțin decât dacă mi-aș fi închipuit cu ferovare că Estella e desăvârșită.

Îmi calculasem plimbarea astfel încât să ajung la poartă la ora la care obișnuiam să vin pe vremuri. După ce am tras, cu o mână șovăielnică, de șnurul clopoțelului, m-am întors cu spatele la poartă, încercând să-mi recapăt răsuflarea și să-mi domolesc bătăile inimii. Am auzit ușa laterală deschizându-se, apoi niște pași care traversau curtea, dar m-am prefăcut că nu aud nimic, nici măcar când poarta scârțâi din balamalele sale ruginite.

În cele din urmă, m-am simțit bătut pe umăr. Am tresărit și m-am întors. Am tresărit și mai tare în clipa următoare, trezindu-mă în fața unui bărbat înveșmântat în haine cenușii. Era ultimul om pe care m-aș fi așteptat să-l văd ca portar la domnișoara Havisham.

– Orlick!

– Ei, tinere domn, s-au petrecut și pe-aici schimbări, mai multe ca în viața dumitale. Dar intră, intră! Am primit poruncă să nu țin poarta deschisă.

Am intrat, iar el trânti poarta și o încuie, scoțând cheia din broască.

– Da, zise el, întorcându-se către mine, după ce mersese, cu mojiție, înaintea mea vreo câțiva pași, spre casă. Chiar eu!

– Cum ai ajuns aici?

– Am ajuns aici, răspunse el, pe picioarele mele și mi-am adus și cufărul cu mine într-o roabă.

– Serios, chiar lucrezi aici?

– Că doar nu în glumă, tinere domn, după câte cred eu.

N-aș fi putut băga mâna-n foc pentru asta. Am avut răgazul să-i cântăresc răspunsul în minte, în vreme ce el își ridică greoi ochii din pământ până la picioarele mele, apoi la brațe și la față.

– Înseamnă că ai plecat de la fierărie? am zis eu.

– Seamănă asta a fierărie? mi-o întoarse Orlick, aruncând o privire de jur împrejurul său, cu un aer batjocoritor. Ia spune, seamănă?

L-am întrebat de câtă vreme părăsise fierăria lui Gargery.

– Pe aici, zilele seamănă atât de tare unele cu altele, răspunse el, încât n-aș putea spune dintr-odată. Trebuie să stau să le socotesc. Oricum, am venit aici la ceva vreme după ce ai plecat dumneata.

– Asta o știam și eu, Orlick.

– Ah! făcu el sec. Atunci, trebuie să fii un învățat.

Între timp, ajunseserăm la ușa casei, unde am descoperit că odaia lui era imediat în spatele ușii laterale și avea o fereastră dând spre curte. Fiind atât de mică, aducea destul de bine cu genul de încăperi destinate să slujească drept gherețe de portar la Paris. Pe perete erau agățate mai multe chei, printre care puse și cheia de la poartă. Patul său, acoperit cu o pătură peticită, se afla la adăpost, într-un intrând al peretelui, ca o nișă. Totul avea un aer neîngrijit, închis și adormit, ca o cușcă pentru un om-hârciog, în vreme ce Orlick, a cărui siluetă întunecată și greoaie se ghicea într-un colț, lângă fereastră, părea omul-hârciog pentru care se amenajase cușca – și chiar asta era.

– N-am mai văzut niciodată camera aceasta, am remarcat eu, dar pe vremuri nu aveau portar.

– Nu, zise el, până ce n-au înțeles că locuința este cu totul lipsită de apărare și au socotit că e primejdios, cu toți pușcărișii și cu liota de bandiți și haimanale care dau târcoale prin jur. Atunci le-am fost recomandat eu, ca un om care poate răspunde la atacul altuia cu aceeași monedă, și așa am luat slujba asta. E mai ușor decât să tragi la foale și să dai cu barosul... E încărcată, zău!

Privirea îmi fusese atrasă de o pușcă atârnată deasupra căminului, cu montură de alamă, iar ochii lui îi urmăriseră pe ai mei.

– Bine, am zis eu, căci nu doream să mai lungesc vorba cu el. Trebuie să urc la domnișoara Havisham?

– Arză-m-ar focul dacă știu! răspunse el, întâi întinzându-se și apoi scuturându-se. Atât am primit poruncă să fac, tinere domn. O să lovesc o dată în clopotul de aici, cu ciocanul ăsta, iar dumneata o să mergi înainte pe hol până o să întâlnești pe cineva.

– Sunt așteptat, bănuiesc.

– De două ori arză-m-ar focul dacă știu! zise el.

La acestea, am luat-o pe culoarul acela lung prin care pășisem cândva cu ghetele mele grosolane, iar Orlick făcu să sune clopotul în urma mea. La capătul culoarului, mai înainte de a se stinge dangățul tremurat al clopotului, am întâlnit-o pe Sarah Pocket, care îmi păru că se face galben-verzuie din cap până în picioare, din pricina mea.

– O! făcu ea. Dumneata ești, nu-i așa, domnule Pip?

– Eu însumi, domnișoară Pocket. Mă bucur să vă pot spune că domnul Pocket și familia sa sunt bine, sănătoși.

– Dar sunt oare și mai înțelepți? zise Sarah, clătînând trist din cap. Mai bine ar fi înțelepți, decât sănătoși. Ah! Matthew, Matthew!... Cunoști drumul, domnule?

Îl cunoșteam destul de bine, căci urcasem de atâtea ori scara aceea pe întuneric. Acum, însă, am urcat-o încălțat în

ghete mai ușoare decât odinioară. Am bătut, așa cum obișnuiam pe vremuri, la ușa camerei domnișoarei Havisham.

– E bătaia lui Pip! am auzit-o spunând de îndată. Intră, Pip!

Stătea în jilțul său, la vechea sa masă, în rochia sa veche, cu mâinile puse una peste alta pe mânerul bastonului și cu bărbia sprijinită pe ele, cu ochii întorși către foc. Așezată lângă ea, ținând într-o mână pantoful alb, niciodată purtat, al domnișoarei Havisham și capul aplecat, parcă privindu-l atent, se afla o tânără elegantă, pe care n-o mai văzusem până atunci.

– Intră, Pip! continuă să murmure domnișoara Havisham, fără să-și întoarcă ori să-și ridice ochii. Intră, Pip! Ce mai faci, Pip? Așa deci, îmi săruți mâna de parc-aș fi regină, da?... Ei bine?

Se uită la mine brusc, mișcându-și numai ochii și repetând, cu o veselie răutăcioasă:

– Ei bine?

– Am auzit, domnișoară Havisham, am început eu, destul de încurcat, că ați avut amabilitatea să vă exprimați dorința să vin să vă văd și am venit neîntârziat.

– Ei bine?

Tânăra pe care n-o mai văzusem niciodată își ridică și ea ochii și se uită cu cochetărie la mine. Abia atunci mi-am dat seama că aceia erau ochii Estellei. Dar era atât de schimbată! Mult mai frumoasă, mai fermecătoare, și toate însușirile minunate cu care fusese înzestrată înfloriseră într-atât de mult, încât mi se păru că eu nu făcusem nici un pas înainte. În timp ce-o sorbeam din ochi, simțeam că alunec, neajutorat, înapoi în timp și redevin băiatul grosolan și de rând de odinioară. O, cum am simțit distanța și nepotrivirea dintre noi și cât de limpede mi-a fost că nu voi ajunge niciodată până la ea!

Estella îmi întinse mâna. Am bâiguit ceva despre plăcerea de a o revedea și despre faptul că o așteptasem atât de multă vreme.

– O găsești foarte schimbată, Pip? întrebă domnișoara Havisham, cu o privire lacomă, și lovi cu bastonul într-un scaun care se afla între ele două, în semn să vin și să mă așez acolo.

– Când am intrat, domnișoară Havisham, nici chipul, nici altceva din înfățișare nu mi-a dat de bănuț că ar fi Estella, dar acum, că imaginea de azi s-a reaşezat atât de surprinzător, peste vechea...

– Cum? Doar n-ai de gând să spui peste vechea Estella? mă întrerupse domnișoara Havisham. Era încrezută și batjocoritoare, iar tu voiai să fugi de ea. Nu-ți aduci aminte?

Am răspuns, încurcat, că trecuse foarte mult timp de atunci și că, pe vremea aceea, nu mă pricepeam... și așa mai departe. Estella zâmbea, cu o liniște desăvârșită, și îmi zise că nu avea nici o îndoială că eu mă purtasem foarte bine, în vreme ce ea fusese din cale-afară de nesuferită.

– Dar *el* este schimbat? o întrebă domnișoara Havisham.

– Foarte mult, răspunse Estella, cu ochii la mine.

– E mai puțin grosolan și de rând? se interesă domnișoara Havisham, jucându-se cu părul Estellei.

Estella râse și se uită la pantoful din mâna sa, apoi râse din nou și se uită la mine, lăsând pantoful jos. Mă trata mai departe ca pe un copil, dar încerca și să mă ademenească.

Stăteam toți trei în încăperea aceea ciudată, în mijlocul obiectelor atât de vechi și de bizare care mă impresionaseră atât de mult, și am aflat că Estella tocmai se întorsese din Franța și că urma să plece la Londra. Rămăsese la fel de tru-fașă și încăpățânată ca și odinioară, dar aceste cusururi erau acum atât de mult puse în umbră de frumusețea sa, încât era cu neputință și nefiresc – ori, cel puțin, așa credeam eu – să le mai separi de frumusețea sa. Într-adevăr, era cu neputință să mai separ prezența sa de toate acele nenorocite poftede avere și de noblețe care îmi tulburaseră copilăria, adică de toate acele aspirații nesăbuite – care mă făcuseră să mă rușinez de locuința noastră sărăcăcioasă și de Joe –, de toate acele năluciri, când chipul ei îmi apărea în strălucirea jarului, când îl vedeam cum țâșnește odată cu scânteile din fierul înroșit de pe nicovală sau cum se desprinde din întunericul nopții, ca să se uite înăuntru prin ferestruica de lemn a fierăriei și apoi

să dispară. Într-un cuvânt, mi-era cu neputință s-o separ, în trecut sau în prezent, de viața mea lăuntrică.

Stabilirăm apoi împreună că voi rămâne la domnișoara Havisham toată ziua, că o să mă întorc seara la han și că o să plec a doua zi la Londra. După ce stăturăm de vorbă o vreme, domnișoara Havisham ne trimise să ne plimbăm pe-afară, prin grădina lăsată în paragină, zicând că la întoarcere va trebui s-o mai plimb puțin și pe ea cu scaunul pe rotile, ca pe vremuri.

Estella și cu mine intrarăm, așadar, în grădină – pe aceeași porțiță pe care pornisem eu să hoinăresc când mă întâlнисem cu tânărul gentleman palid, devenit acum Herbert – eu, cu sufletul tremurând și adorându-i până și tivul rochiei, iar ea, perfect senină și, cu siguranță, fără să-i pese de tivul hainelor mele. Când ne-am apropiat de locul trântei mele cu Herbert, se opri și zise:

– Ciudată făptură trebuie să fi fost când eram mică, de m-am ascuns și am privit lupta din ziua aceea. Dar am făcut-o și mi-a plăcut foarte mult!

– M-ai răsplătit foarte frumos.

– Da? făcu ea, cu un aer nepăsător, de parcă uitase. Îmi amintesc că nu puteam să-l sufăr pe adversarul tău, căci nu-mi plăcea deloc că îl aduseseră aici ca să mă plictisească.

– Suntem buni prieteni acum.

– Adevărat? Parcă mi-aduc aminte că studiezi cu tatăl lui, nu-i așa?

– Da.

Răspusesem fără nici o plăcere, pentru că mi se părea că acest lucru îmi dădea un aer prea copilăresc, iar ea oricum mă tratase deja peste măsură ca pe un copil.

– De la schimbarea situației și a perspectivelor tale, ți-ai schimbat și prietenii? întrebă Estella.

– Firește, am zis eu.

– Și, desigur, adăugă ea, pe un ton tru-faș, cei cu care ți se părea potrivit odinioară să te însoțești nu ți se mai par potriviți astăzi.

Mă îndoiesc foarte tare că-mi mai rămăsese o cât de mică intenție să merg să-l văd pe Joe, iar dacă aceasta mai existase, totuși, până în clipa aceea, vorbele ei mi-o spulberară pe deplin.

– Nici nu-ți trecea prin minte, pe atunci, ce noroc te aștepta, nu-i așa? zise Estella, fluturând ușor din mână, în semn că se referea la vremea luptei mele cu Herbert.

– N-aveam nici cea mai mică idee.

Aerul de indiscutabilă superioritate cu care mergea alături de mine contrasta adânc cu aerul de imaturitate și de supușenie cu care mergeam alături de ea. Aceasta mi-ar fi ros și mai tare inima dacă nu m-aș fi socotit în afara oricărei primejdii de acest soi, pentru că fusesem pus deoparte pentru ea și sortit să fiu al ei.

Grădina era mult prea năpădită de buruieni ca să ne putem plimba prin ea în voie și, după ce îi dădurăm ocol de vreo două sau trei ori, ne întoarserăm în curtea fabricii de bere. I-am arătat, cu delicatețe, locul unde o văzusem plimbându-se pe butoaiile de bere, în prima zi a vremurilor de odinioară, iar ea îmi zise, aruncând o privire rece și nepăsătoare în direcția aceea:

– Așa am făcut?

I-am arătat locul unde ieșise din casă și-mi adusese de mâncare și de băut, iar ea zise:

– Nu-mi aduc aminte.

– Nu-ți aduci aminte nici că m-ai făcut să plâng? am întrebat eu.

– Nu, răspunse ea, clătinând din cap și uitându-se distrată în jurul său.

Cred că faptul că nu-și amintea și, mai ales, nepăsarea ei pentru toate lucrurile acestea m-au făcut să plâng din nou, înlăuntrul meu, iar acesta este plânsul cel mai sfâșietor dintre toate.

– Trebuie să știi, zise Estella, cu aerul îngăduitor pe care numai o femeie de o frumusețe răpitoare îl poate avea, că eu nu am inimă... Dacă asta poate avea vreo legătură cu ținerea de minte.

Am început să bolborosesc ceva foarte încâlcit, despre faptul că îmi îngăduiam să mă îndoiesc de acest lucru, căci nu putea exista atâta frumusețe fără de inimă.

– Ei! Fără îndoială că am o inimă în care se poate înfișe un pumnal sau se poate trage un glonț, reluă Estella, și, de bună seamă că, dacă ea ar înceta să mai bată, și eu aș înceta din viață. Dar, înțelegi ce vreau să spun, nu am nici urmă de blândețe în ea. Nu tu simpatie... nu tu sentimente... prostii dintr-astea!

Oare ce anume impresie renăscuse în mintea mea, când mă uitam la ea cum stătea dreaptă și nemișcată, studiindu-mă cu atenție? Ceva ce mai văzusem și la domnișoara Havisham? Nu. Exista, ce-i drept, în unele priviri și gesturi de-ale sale, acel fel de asemănare cu domnișoara Havisham ce se poate observa adesea la copiii care au stat mult împreună cu persoanele mature și departe de restul lumii și care, la sfârșitul copilăriei, va produce o izbitoare, deși pur întâmplătoare, corespondență de expresie între chipuri care, altminteri, sunt absolut diferite. Totuși, nu la domnișoara Havisham mă ducea gândul. Am privit-o din nou pe Estella, dar, deși se uita la mine, impresia pierise.

Ce anume fusese?

– Vorbesc serios, zise Estella, nu atât încruntându-se, căci fruntea îi rămase netedă, cât întunecându-se la față. Dacă vom fi nevoiți să stăm mai mult împreună, ai face mai bine să înțelegi acest lucru încă de pe acum. Nu! mă opri ea, cu un gest poruncitor, văzând că deschisese gura. Nu mi-am dăruit dragostea nimănui! De altfel, n-am simțit niciodată așa ceva.

În clipa următoare, intram în berăria de mult abandonată, iar ea îmi arăta galeria de sus, pe unde o zărisem ieșind, tot în acea primă zi de demult, și îmi spuse că-și amintea că se suise până acolo și mă văzuse jos încremenit de spaimă. În timp ce-i urmăream mâna albă, mă fulgeră din nou acea impresie nelămurită, care-mi scăpa mereu. Tresărirea mea involuntară o făcu să-și pună mâna pe brațul meu. Imediat, năluca pieri din nou și pentru totdeauna!

Ce anume fusese?

– Ce s-a întâmplat? întrebă Estella. Ești îngrozit din nou?

– Aș fi, dacă aș da crezare lucrurilor pe care mi le-ai spus adineauri, am răspuns eu, ca să închei.

– Adică nu crezi? Treaba ta! Eu ți-am spus-o, oricum. Domnișoara Havisham te va aștepta, curând, la vechiul tău post, deși aș zice că ar fi cazul să renunțe la obiceiul ăsta, ca și la multe alte vechituri. Hai să mai facem încă o dată înconjurul grădinii, apoi o să mergem înăuntru. Hai! N-o să verși astăzi lacrimi pentru cruzimea mea. O să fii pajul meu și o să mă lași să mă sprijin de umărul tău!

Rochia ei frumoasă se târâse pe pământ. Acum, o ridicase puțin cu o mână, iar cu cealaltă se sprijinea ușor de umărul meu în timp ce mergeam. Ne-am mai plimbat încă de vreo două sau trei ori în jurul grădinii părăginite, care mi se părea înflorită. Și dacă buruienile îngălbenite sau verzi, crescute printre crăpăturile zidului vechi, ar fi fost cele mai rare flori din lume, și tot n-ar fi fost mai scumpe în amintirea mea.

Între noi nu era nici o deosebire de vârstă care s-o îndeparteze pe Estella de mine. Eram de-o seamă, deși, firește, în cazul ei, vârsta avea un cuvânt mai greu de spus decât în cazul meu. Dar aerul de inaccesibilitate pe care i-l dădeau frumusețea și manierele sale mă tulbura chiar și în mijlocul încântării mele, chiar și în culmea siguranței pe care o simțeam la gândul că ocrotitoarea noastră ne alesese unul pentru celălalt. Nefericitul de mine!

În cele din urmă, ne-am dus înapoi în casă. Spre marea mea mirare, am aflat că, între timp, custodele meu trecuse pe la domnișoara Havisham cu treburi și avea să se întoarcă la masă. Cât lipsiserăm noi, toate lumânările din brațele vechi ale sfeșnicelor aflate în încăperea cu masa putredă fuseseră aprinse, iar domnișoara Havisham stătea în scaunul cu roțile și mă aștepta.

Parcă împingeam scaunul înapoi în trecut, când ne-am început vechea și lentă noastră plimbare în jurul cenușii ospățului de nuntă. Dar, în odaia funerară, cu acea figură spectrală,

lăsată pe spate în scaun, ținându-o cu privirea, Estella părea mai strălucitoare și mai frumoasă decât înainte, iar eu eram și mai puternic fermecat.

Timpul se scurse pe nesimțite, astfel că, ora mesei apropiindu-se, Estella ne lăsă singuri, ducându-se să se pregătească. Ne opriserăm la mijlocul mesei lungi, iar domnișoara Havisham, întinzându-și din scaun brațul veșted, își odihni mâna, cu pumnul strâns, pe fața de masă îngălbenită. Când Estella își mai aruncă o dată privirea peste umăr, înainte de a ieși pe ușă, domnișoara Havisham își duse mâna la buze, trimițându-i o sărutare, cu o patimă hulpavă, înspăimântătoare în felul ei.

După ce Estella ieși și rămaserăm singuri, se întoarse spre mine și-mi zise, șoptit:

– Nu-i așa că este frumoasă, grațioasă, bine dezvoltată? N-o admiri?

– Toată lumea care o vede o admiră fără rezerve, domnișoară Havisham.

Cum stătea în scaunul său, își trecu brațul pe după gâtul meu și mă trase mai aproape de ea.

– Iubește-o, iubește-o, iubește-o! Cum se poartă cu tine?

Mai înainte de a-i putea răspunde (dacă aș fi fost cumva în stare să-i răspund la o întrebare atât de grea), ea repetă:

– Iubește-o, iubește-o, iubește-o! Dacă te încurajează, iubește-o! Dacă te rănește, iubește-o! Dacă îți sfâșie inima în bucăți – și, pe măsură ce va crește și va deveni mai puternică, te va răni și mai adânc –, iubește-o, iubește-o!

Niciodată nu mai văzusem o răbufnire de sentimente mai înflăcărată decât aceea a domnișoarei Havisham rostind aceste cuvinte. Îi simțeam mușchii brațului subțire din jurul gâtului meu umflându-i-se de patima care pusese stăpânire pe ea.

– Ascultă-mă, Pip! Am adoptat-o ca să fie iubită. Am crescut-o și am educat-o ca să fie iubită! Am făcut-o să fie așa cum este ca să poată fi iubită! Iubește-o!

A rostit cuvântul acesta destul de des cât să nu mai încapă îndoială că, într-adevăr, îl rostise cu bună-știință. Dar, chiar

dacă ar fi repetat, în loc de cuvântul iubire, un cu totul altul – ură, disperare, răzbunare, moarte cumplită –, pe buzele ei n-ar fi sunat mai mult a blestem.

– Să-ți spun eu, zise ea, cu aceeași șoaptă grăbită și pătimășă, ce înseamnă adevărata iubire. Înseamnă devotament orb, umilință de sine fără preget, supunere desăvârșită, încredere și credință în pofida ta însuși și în pofida întregii lumi, abandon al inimii și sufletului în mâna care le zdrobește... Cum am făcut eu!

Când ajunse aici, scoase un țipăt sălbatic, iar eu am prins-o pe după mijloc, căci se ridicase din scaun, în rochia ei zdrențuită, și bătea aerul ca și cum urma să se izbească de perete și să cadă, neînsuflețită.

Totul se petrecu în câteva clipe. În timp ce-o trăgeam înapoi în scaunul ei, am simțit un parfum pe care îl cunoșteam, și, întorcându-mă, l-am văzut pe custodele meu în încăpere.

Întotdeauna avea la el (n-am pomenit încă despre asta, cred) o batistă de mătase scumpă și de dimensiuni impresionante, care juca un rol foarte important în profesia sa. L-am văzut îngrozindu-și clienții sau martorii, prin faptul că-și despătura ceremonios batista aceasta, de parcă în secunda următoare avea să-și sufle nasul, dar făcând apoi o pauză, de parcă știa că nu va avea timp să și-l sufle înainte ca respectivul client sau martor să se trădeze, iar clientul sau martorul se trăda imediat, ca și cum ar fi fost un lucru de la sine înțeles.

Când l-am văzut în cameră, ținea această batistă expresivă în mâini și se uita la noi. Întâlnindu-mi privirile, zise simplu, după o pauză de o clipă și o încremenire mută în atitudinea aceea:

– Adevărat? Ciudat!

Apoi își folosi batista cum se folosește, cu un efect miraculos.

Domnișoara Havisham îl zărise în același timp cu mine și era – ca toată lumea – înspăimântată de el. Făcu o efortare uriașă ca să se adune și bâlbâi spre domnul Jiggers că era punctual ca întotdeauna.

– Punctual ca întotdeauna, repetă el, apropiindu-se de noi. Ce mai faci, Pip? Să vă plimb și eu puțin cu scaunul, domnișoară Havisham? O tură? Deci, ești aici, Pip?

I-am spus când sosisem și că domnișoara Havisham binevoise să mă cheme s-o văd pe Estella. La care el răspunse:

– Ah! Foarte frumoasă domnișoară!

Apoi începu să împingă cu o mână scaunul domnișoarei Havisham, pe cealaltă vârand-o în buzunarul pantalonilor, de parcă acesta era plin de secrete.

– Ei, Pip! Cât de des ai văzut-o pe domnișoara Estella până acum? Întrebă el, la prima oprire.

– Cât de des?

– Ei! De câte ori? De zece mii de ori?

– O, nu! Cu siguranță că nu de atâtea ori.

– De două ori?

– Jiggers, interveni domnișoara Havisham, spre marea mea ușurare, lasă-l în pace pe Pip și mergeți împreună la masă!

El se supuse, așa că pornirăm amândoi, pe bâjbâite, să coborâm pe scara întunecoasă. Până să ajungem la corpurile de clădire separate de casă, aflate dincolo de curtea pavată din spate, mă întrebă cât de des o văzusem pe domnișoara Havisham mâncând și bând – oferindu-mi, ca de obicei, să aleg între o sută de ori și o dată.

M-am gândit bine și-am răspuns:

– Niciodată.

– Și nici n-ai s-o vezi vreodată, Pip, răspunse el, zâmbind și încruntându-se. N-a îngăduit nimănui vreodată s-o vadă făcând nici una, nici alta, de când a început să trăiască așa cum trăiește acum. Bântuie noaptea prin casă și mănâncă doar ce-i pică în mână.

– Nu vă fie cu supărare, domnule, pot să vă pun o întrebare?

– Poți, răspunse el, iar eu pot refuza să-ți răspund. S-auzim întrebarea!

– Numele Estellei este Havisham sau...?

M-am oprit, neavând nimic de adăugat.

– Sau cum? zise el.